

İç mekan su bahçeleri ve iç mekan su bahçelerinde kullanılan bazı sucul bitki örnekleri

→ **Bahriye GÜLGÜN***
Yrd.Doç.Dr.
Erden AKTAŞ**
Araş. Gör.
İnci KIR***
Peyzaj Mimarı
Aslı Güneş****
Öğr. Gör.

*Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Peyzaj Mimarlığı Bölümü

**Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Peyzaj Mimarlığı Bölümü

**** E.Ü. Bayındır M.Y.O

Özet

Su, gerçekten son derece etkili bir tasarım elemanıdır. Suyun varlığı, florayı yaşatmada, suyun çeşitli tasarımlarda kullanımı ise fiziksel ve psikolojik açıdan insana huzur veren sağlıklı ortamlar yaratmada etkili bir unsurdur. Beş duyuya birden hitap edebilen bu denli etkili bir peyzaj unsuru olan su, özellikle bitkisel kompozisyonlarla da bütünleştirildiğinde mekânda hoş bir ses ve canlı bir ortam yaratır.

İnsanları göl kenarlarına, nehir kıyılarına, deniz kenarlarındaki oturma birimlerine çeken güç, suyun dinlendirme üzerindeki görsel ve psikolojik etkisidir.

Ancak insanlar her zaman, doğal su kaynaklarının yakınında yaşama şansına sahip değildiler. İşte bu nedenle insanlar tarih boyunca, göletler, havuzlar, kanallar vb. oluşumlar ile çeşitli şekillerde suyu yaşamlarına taşımışlardır. Bu çalışmada da artık gittikçe betonlaşan yaşam alanlarımızda, dış bahçemiz olmasa da yaşadığımız mekânlarda da su ögesine yer verilebileceği, hatta bunun basit ve

küçük örneklerinin kendimizce oluşturulabileceğinden bahsedilmiştir.

Giriş

Tarih boyunca suyun kullanım şekilleri incelendiğinde her ulusun veya toplumun suyu değişik amaçlarla, ama mutlaka kullandığı görülmektedir. Suyun yaşam için vazgeçilmez bir eleman olmasının yanı sıra, akışkan yapısı onun farklı biçimde kullanılmasına olanak vermiştir. Eski Mısır'da su Nil'den kanallarla havuz ve göllere akıtılmış, Babil'in Asma Bahçelerinde teraslara kadar yükseltilmiştir. Eski İran Bahçelerinde su çok önemli olmakla beraber Roma saray ve villa bahçelerinde Fransa ve İngiltere'de Bahçelerin önemli elemanlarından biri olarak kullanılmıştır. Su bitkilerinin su içerisinde ilk kullanımının ise Mısır'daki saray bahçelerindeki havuz ve göletlerde olduğu belirtilmiş olup, M.Ö 1400-1167 yıllarında firavun sarayı önündeki gölet içerisinde nilüfer ve papirüslerin kullanımıyla başlamıştır. 19 yy.da İngiltere'ye dünyanın daha sıcak bölgelerinden getirilen su bitkileri için seralar yapıldığı bilinmektedir. Ayrıca Amerika ve Uzak doğu'dan Batı Avrupa'ya birçok bitki getirilmesi ile düzenlemelerde bitkiye uygun çevre yaratılması çabaları ortaya çıkmış bu dönemde kaya bahçelerinde şelalelerin kullanılması, havuzlara uzanan kaskatlar ve bazen bu kaskatların gerisinde mağara benzeri yapılar oluşturulması yaygınlık kazanmıştır. Günümüzde teknolojinin gelişmiş olması nedeniyle su bahçeleri çatılara kadar hatta iç mekânlarda kullanılır hale gelmiştir.[1]

Bu gelişmeler ve suyun insan üzerindeki etkisi düşünüldüğünde Su, içinde yer aldığı alanın boyut ve biçiminin gerçeğinden farklı olarak algılanmasını da sağlayan mükemmel bir elemandır. Damla damla akan veya kaskatlar boyunca yol alan suyun kendisi görülmeden bile sesi son derece çekicidir. İçinde suyun köpürdüğü bir fiçı ve

ya sabit olmayan bir fiskeye herhangi bir arka bahçe, avlu, balkon ya da çatı bahçesine sevimlilik katacak, üstelik size, taşındığınız zaman yanınızda götürebilme avantajını da sunacaktır.

Başarılı bir su bahçesi elde etmek için, planlamaya zaman ayırmak ve doğru su elemanını seçebilmek temel şarttır. Küçük bir alanda bile tasarım yaparken büyük düşünmek gerekir. [2]

Bir iç mekân (su) bahçesi yaratmak, tasarlama ve yapım süreci açısından dış mekân (su) bahçesi ile benzer özellikler taşır. Aralarındaki farklılık; iç mekân su bahçesinde elemanların daha çok sizin kontrolünüz altında olması ve bitkilerin don ve şiddetli rüzgar tehlikesi olmadan gelişmeleridir. Senenin her vaktinde, her hava koşulunda sulama, gübreleme, temizleme yapabilir bu da bitkilerinizin her zaman iyi durumda olmasını sağlayacaktır.[3]

İç mekân su bahçelerinin başarısızlıkla sonuçlanmasına sebep olabilecek nedenler, sulamanın unutulması durumunda bitkilerinizin hayatta kalmasını sağlayacak yağmurun yağma şansının olmamasıdır. Yeterince erken fark edilmezse hastalık ve zararlıların kapalı ortamda hızlı yayılabilirler bitkilerin yazın gölgeleme ve havalandırmanın azlığı sebebiyle kolayca ölebilmeleri, kışın ise donmalarıdır. Şunu her zaman göz önünde bulundurmak gerekir ki; ne kadar doğal görünse de bir iç mekân bahçesi her zaman yapaydır. Bahçenin etkin olarak yaşayabilmesi ve sulama, ısıtma, havalandırma gibi otomatik sistemlerinin kullanılabilmesi için her zaman tedbirli olmak gerekir.[3]

Bahçenin Rengi Su Bitkileri

Suyu bahçenizin değerli bir

parçası yapan yalnızca tasarım ve dekoratif avantajları değildir; gölet ya da küçük dereler, nemli ortamlarda veya suda yetişen çeşitli hoş bitkiler yetiştirmenize olanak sağlayacaktır. [2] Seçim yaparken her zaman her bitkinin ışık, ısı ve nem ihtiyacı dikkate alınmalıdır. Kombinasyonunun güçlendirilmesi için birbirine benzer ihtiyaçtaki türler tercih edilmelidir. Tasarımda fazla boylu bitkileri kullanılamıyorsa, bitki destekleri, raflar yada kademeler kullanılarak çok sıralı bir etki yaratılabilir.

Sucul bitkiler satın alınırken havuz yüzeyinin istenmeyen zararlılar ve hastalıklarla tanışmaması için, doğadan yasadışı yollarla sökülüp satılanlar değil, fidanlıkarda özel olarak yetiştirilen sertifikalı bitkiler tercih edilmelidir. [2]

İç Mekan Su Bahçeleri Tasarımında Kullanılabilecek Bazı Bitkiler

Acorus gramineus

Resim 1, (4)

30 cm yüksekliğe ulaşan bitki herdem yeşil bir bitkidir. Yeşil-gümüşü/krem renkli yapraklara sahiptir. Işık ve nem isteği yüksektir. Killi ve verimli topraklarda iyi gelişir. [5]

Japonya kökenli bir bitki olup su kıyılarında çekici görünümü sahiptirler. [6]

Ayrırma ile üretilir. [7]

Aponegeton Madagascariensis (Aponegeton)

Resim 2, (8)

25-50 cm boylanabilen bitki, Afrika kökenli olup hızlı gelişir. 5,5-7,5 pH yaşayan bitkinin ışık isteği orta ve yüksektir.[9]

Cyperus alternifolius (Japon Şemsiyesi)

Anavatanı Madagaskar olan bitki dipten başlayarak sürgün verir.10-25 c de optimum ge-

Resim 3, (10)

Resim 4, (13)

lişmeyi gösterirler. Yarı gölge yada gölge alanlarda yetişir. Tohum çelik ve ayırma ile üretilir.[11]

150 cm'e kadar boylanabilen bitkinin gövdesi üçgenimsidir.[12]

Eichhornia crasipes (Su Sümbülü)

Yaklaşık 15 cm boy yapan bitkinin gelişme hızı orta-hızlıdır. Kepçe formu şişkin parlak yapraklıdır. [14]

Bitkinin yaz aylarında açan mavi-mordur. Işık Bitkisidir.

Kökleriyle sudaki ağır metalleri almaktadır. Üretimi: Köklerinden alınan parçalar ile üretilir.[15,16]

Hydrocharis morsus ranae (Kurbağa Zehiri)

Resim 5, (17)

15 cm kadar boylan bitkinin ışık isteği fazladır. Yazın çiçek açan bitkinin çiçek rengi beyazdır. Toprak isteği baziktir. Yaprak döken bir bitkidir.[18]

Yaprak döken bir bitkidir.[18]

Nymphaea (Nilüfer)

Perennial olan bitkinin çeşitli renkte çiçekleri vardır. Yapraklarının üst tabakasının mumsu yapıda olması sebebiyle yaprakları su tutmaz. Ayrıca bitki, su üstünde kalmak için birçok hava boşluğuna sahiptir.[20]

Orontium aquaticum

45 cm'e kadar boylanabilen bitkinin kaleme benzer beyaz çiçekleri vardır.

Çiçek uçları sarı renklidir. Genellikle sığ ve çamurlu sularda yaşayan bitki güneşli veya kısmi göl-

Resim 6, (19)

Resim 7, (21)

gede yaşayabilir. Yaş bir gelişim göstermektedir. (22)

Pistia stratiotes (Su Salatası)

Güneydoğu Asya kökenli olan bitki uzun köklüdür. Fazla bakım gerektirmeyen bu bitki (24),

Resim 8, (23)

5-20 cm arasında boylanabilmektedir.

Yaşama ortamı 5-8 pH'dır. Bitki suni ışık altında zayıf gelişim gösterirken Güneş ışığı altında hızlı ve iyi gelişir. (25)

Pontederia cordata (Pontaderya)

Resim 9, (26)

Tatlı ve sığ sularda gelişim gösteren bitki 30-120 cm arası boylanmaktadır. Mavi çiçeklere sahiptir. Haziran-ekim arası çiçeklenmektedir. (27)

Parlak, dik, kalp şeklinde koyu yeşil yapraklara sahiptir. Güneşli ve kısmi gölge alanlarda, sığ sularda yetişmektedir. (28)

Zantedeschia aethiopica (Kala)

Güney Afrika kökenli olan bitki, yaklaşık 1m boy yapar. Koyu yeşil yaprakları olan kala, çiçekleri uzun süre dayandığı için kesme çiçek olarak da kullanılmaktadır. (30)

Resim 10, (29)

İlkbaharda açan uzun saplı boru biçimli beyaz çiçekleri var-

dır. (31)

İç Mekan Su Bahçe Örnekleri

Hareket, ışık, ses ve sürekliliği değişen yansımalarla tasarlanan bir iç mekan su bahçesiyle evde adeta ayrı bir mekân oluşturulabilir.

Suyun kattığı canlılık ve hareketlilikle bahçeler, evlerin iç mekanlar ayrı bir tarz kazanır.

Resim 11, (32)

Küçük bir su yapısı bile, herhangi bir bahçeye ya da avluya ışık, hareket dolayısıyla canlılık katar.

Resim 12, (33)

Taşınabilir şekilde tasarlanan süs havuzları, dekorasyonda istenilen yerde değerlendirilebilecek esnekliğe sahiptir.

Resim 13, (34)

Ayrıca gündüz, doğru seçilmiş bitkilerin güzelliği ile geceleri de uygun aydınlatma elemanlarının kullanımıyla oldukça çekici bir görünüm arz ederler.

Ayrıca havuza konacak düşük voltajlı su altı spotlar ile oluşturulacak loş ışık ile ortamda farklı bir ambiyans yaratılabilir.

Resim 14, Perspektif, Orjinal

Ayrıca havuza konacak düşük voltajlı su altı spotlar ile oluşturulacak loş ışık ile ortamda farklı bir ambiyans yaratılabilir.

Üzerinde ve çevresinde kullanılacak bitkiler ile de süs havuzunun güzelliği tamamlanacaktır.

Oluşturulacak Süs havuzu istenilen ebatlarda yapılabilir. (3)

Taşıma kolaylığı açısından kutuya tekerekler de monte edilebilir. (3)

Havuzun alt kısmı polimer yada bitüm malzemeler ile yalıtılabilir.

Daha sonra hazır havuzlar oluşturulan tahta kaba yerleştirilir.

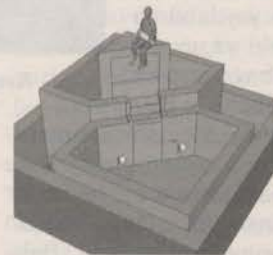
Resim 15, Perspektif, Ahşap Kasa

Ucuz kolay bulunabilir ve montajı kolay olan bu süs havuzunda; boya, cila, mozaik gibi malzemelerin kullanımı ile havuza estetik bir görünüm kazandırılabilir.

Resim 16, Pvc İç Havuz, Orjinal

Hazır süs havuzları ile kutu arasında kalan boşluk alanlarda yalıtılarak alt kısmına çakıl taşları serildikten sonra üzerine kaliteli harç koymak suretiyle nemli ortamları seven bitkiler için uygun bir yaşam ortamı oluşturulmuş olur yada daha uzun boylu bitkiler bu kısma saksıları ile konulabilirler.

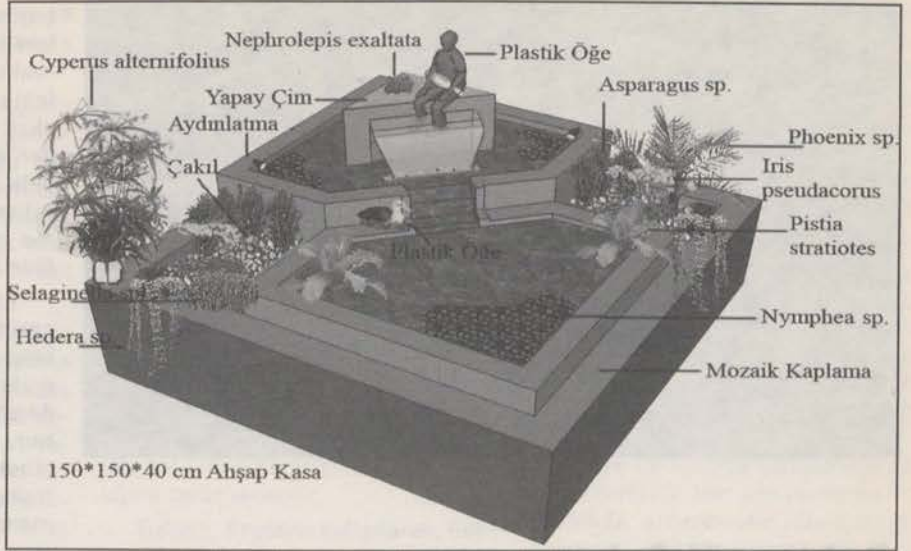
Resim 17, Mozaik kaplanmış, Aydınlatma ve Plastik obje Yerleştirilmiş, Orjinal

İstenilmesi halinde uygun teknik ekipman (su filtreleri, ısıtıcılar vb.) ve yaşam şartlarının oluşturulması ile yapılmış olan süs havuzu

nun içerisinde süs balıklarının da yetiştirilmesi ile canlılığın ve çekiciliğinin artırılması mümkündür.

Resim 18, Plan hali ile iç mekan su havuzu, Bitkilendirilmiş, Orjinal

Resim 19 Perspektif, Orjinal

Kaynaklar

1. (Söğüt, Z.,1996. Su Bitkileri Ve Peyzaj Mimarlığında Kullanımı, Çukurova Üniv. Genel Yay. No:122 Ders Kitapları Yay. No:35)
2. <http://evdosa.ekolay.net/tur/bahce/bah0013.html>, Erişim: 02.2007
3. REES, Y. İç Mekan Su Bahçeleri Tasarımı, Nisan 2006, Yapı Yayın-118
4. <http://www.gzoland.com/alimentation/plante-toxique/acorus-gramineus.jpg>, Erişim: 02.2007
5. http://www.backyardgardener.com/plantname/pda_b98d-3.html, Erişim: 02.2007
6. <http://www.plantsafari.com/Catalog2/Detail/00032.html>, Erişim: 03.2007
7. <http://www.thewatergardenshop.com/varac.html>, Erişim: 02.2007
8. http://images.google.com.tr/imgres?imgurl=http://images.wildmadagascar.org/pictures/manambolo_canyon/Aponogeton_madagascariensis.JPG&imgrefurl=http://photos.wildmadagascar.org/images/Aponogeton_madagascariensis.shtml&h=412&w=550&sz=84&hl=tr&start=5&tbid=R5trY7hAC1u84M:&tbid=100&tbid=133&prev=/images%3Fq%3DMadagascar%2BLace%2BPlant%26sonum%3D10%26hl%3Dtr%26sa%3DN%26as_qdr%3Dall, Erişim: 02.2007
9. <http://www.guppyshop.com/detailproduct.asp?CatID=27&SubCatID=96&ProdID=266>, Erişim: 02.2007
10. <http://www.exomarc.com/defa>

11. <http://www.bahcenet.com/modules.php?name=News&file=article&sid=135>, Erişim: 02.2007
12. [http://www.palmiyemerkezi.com/2006_ayinbitkisi.htm#AYIN BITKİSİ: ŞEMSIYE BİTKİLERİ\(Cyperus papyrus-alternifolius\)](http://www.palmiyemerkezi.com/2006_ayinbitkisi.htm#AYIN BITKİSİ: ŞEMSIYE BİTKİLERİ(Cyperus papyrus-alternifolius)), Erişim: 02.2007
13. http://madagaskar.malala-madagascar.net/bild_wasserhazinth_eichhornia_crassipes.jpg, Erişim: 02.2007
14. <http://pss.uwm.edu/pss123/aq-ich.html>, Erişim: 03.2007
15. [http://www.palmiyemerkezi.com/2005_ayinbitkisi.htm#AYIN BITKİSİ-YÜZEN SU SÜMBÜLÜ \(Eichhornia crassipes\) TEMMUZ 2005](http://www.palmiyemerkezi.com/2005_ayinbitkisi.htm#AYIN BITKİSİ-YÜZEN SU SÜMBÜLÜ (Eichhornia crassipes) TEMMUZ 2005), Erişim: 02.2007
16. <http://pss.uwm.edu/pss123/aq-ich.html>, Erişim: 02.2007
17. http://www.atlas-roslin.pl/foto/mr/hydrocharis_morsus-ranae_s79_13.jpg, Erişim: 02.2007
18. <http://davesgarden.com/pf/go/31432/index.html>, Erişim: 02.2007
19. <http://members.lycos.nl/gwolf-fen/index-89.html>, Erişim: 02.2007
20. <http://www.botany.wisc.edu/greenhouse/Roomfour-Ny.html>, Erişim: 02.2007
21. <http://www.nps.gov/plants/pubs/chesapeake/img/Emergents/Orontium-aquaticum-RHW.jpg>, Erişim: 02.2007
22. http://www.ces.ncsu.edu/depts/hort/consumer/factsheets/water-garden/marginal/orontium_aquaticum.html, Erişim: 02.2007
23. <http://www.infojardin.com/fichas/foto-acuaticas/pistia-stratiotes.jpg>, Erişim: 02.2007
24. http://wap.akvaryum.com/bitki.asp?id=30&alt_kat=568, Erişim: 02.2007
25. <http://aquaplant.sitemynet.com/Aquaplant/id6.htm>, Erişim: 02.2007
26. <http://aquaplant.sitemynet.com/Aquaplant/id6.htm>, Erişim: 02.2007
27. <http://www.ct-botanical-society.org/galleries/pontederiacord.html>, Erişim: 03.2007
28. http://www.ces.ncsu.edu/depts/hort/consumer/factsheets/water-garden/marginal/pontederia_cordata.html, Erişim: 02.2007
29. http://www.mori365.jp/dbl_img/1147494243.jpg, Erişim: 02.2007
30. <http://www.agaclar.net/galeri/showimage.php?i=1007>, Erişim: 02.2007
31. <http://www.ekolojimagazin.com/?s=magazin&id=196>, Erişim: 02.2007
32. <http://www.serenityh2ogardens.com/images/Melvin/indoor%20pond%203.JPG>, Erişim: 02.2007
33. <http://www.serenityh2ogardens.com/images/Melvin/Indoor%20pond%201.JPG>, Erişim: 02.2007
34. http://www.serenescapesinc.com/galleries/ponds/main_st_02.html, Erişim: 02.2007